

Eredmények és kihívások a balatoni területfejlesztésben

FEKETE KÁROLY

KUTATÓ,

BALATONI INTEGRÁCIÓS KÖZHASZNÚ NKFT. TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KUTATÓCSOPORT

PHD HALLGATÓ

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM, REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TANSZÉK,
FÖLDTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

MRTT VÁNDORGYŰLÉS BUDAPEST
NKE 2022.10.06.

Az előadás felépítése

- ▶ Aktualitások, kérdésfeltevések, célok
- ▶ A balatoni területfejlesztés (2014-2020+) főbb eredménymutatóinak bemutatása
- ▶ Záruló önkormányzati kutatási program ismertetése
- ▶ Előzetes eredmények, tapasztalatok
- ▶ Területpolitikai következtetések, ajánlások

A téma aktualitása

Balaton – a hét bő esztendő végén...?

- ▶ Korszakhatár?
- ▶ Két kutatási szál: fejlesztési monitoring és önkormányzati véleményvizsgálat
- ▶ Milyen hatások érték a térséget, hogy csapódott le forráskihelyezés a településeken?
- ▶ Milyen „alapállásból” indul neki a Balaton térség a következő hét évnél?
- ▶ A kiemelt térségi tanács helye és szerepe az átalakuló területpolitikai térben
- ▶ Levonhatók-e a balatoni jelenségekből általánosabb ívű tanulságok?

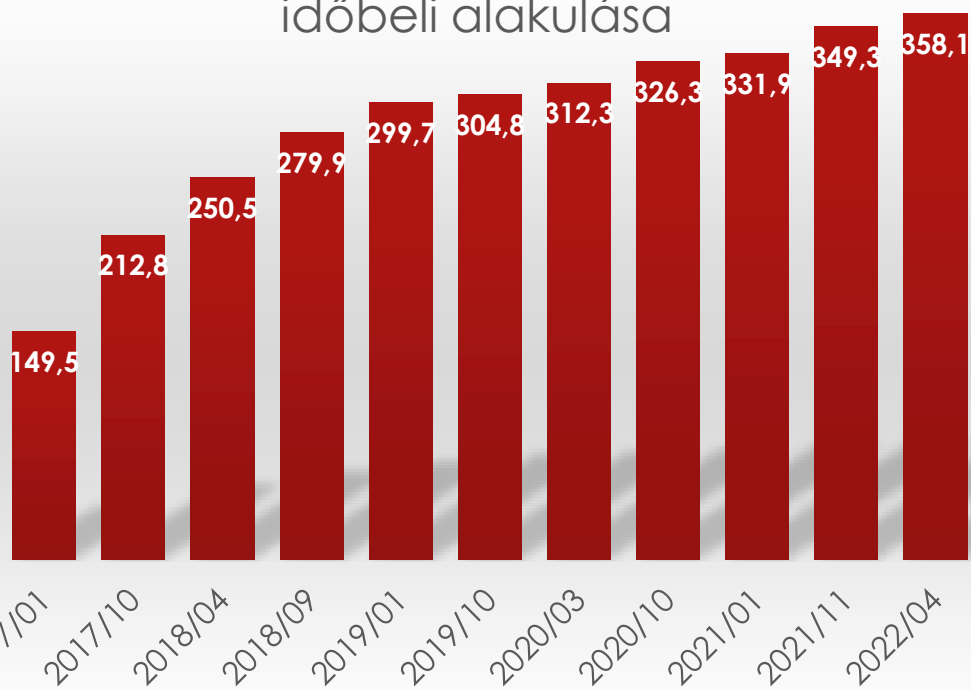
Uniós forráskihelyezés 2014-2020; főbb balatoni eredménymutatók

2022. április 22-i FAIR adatok szerint

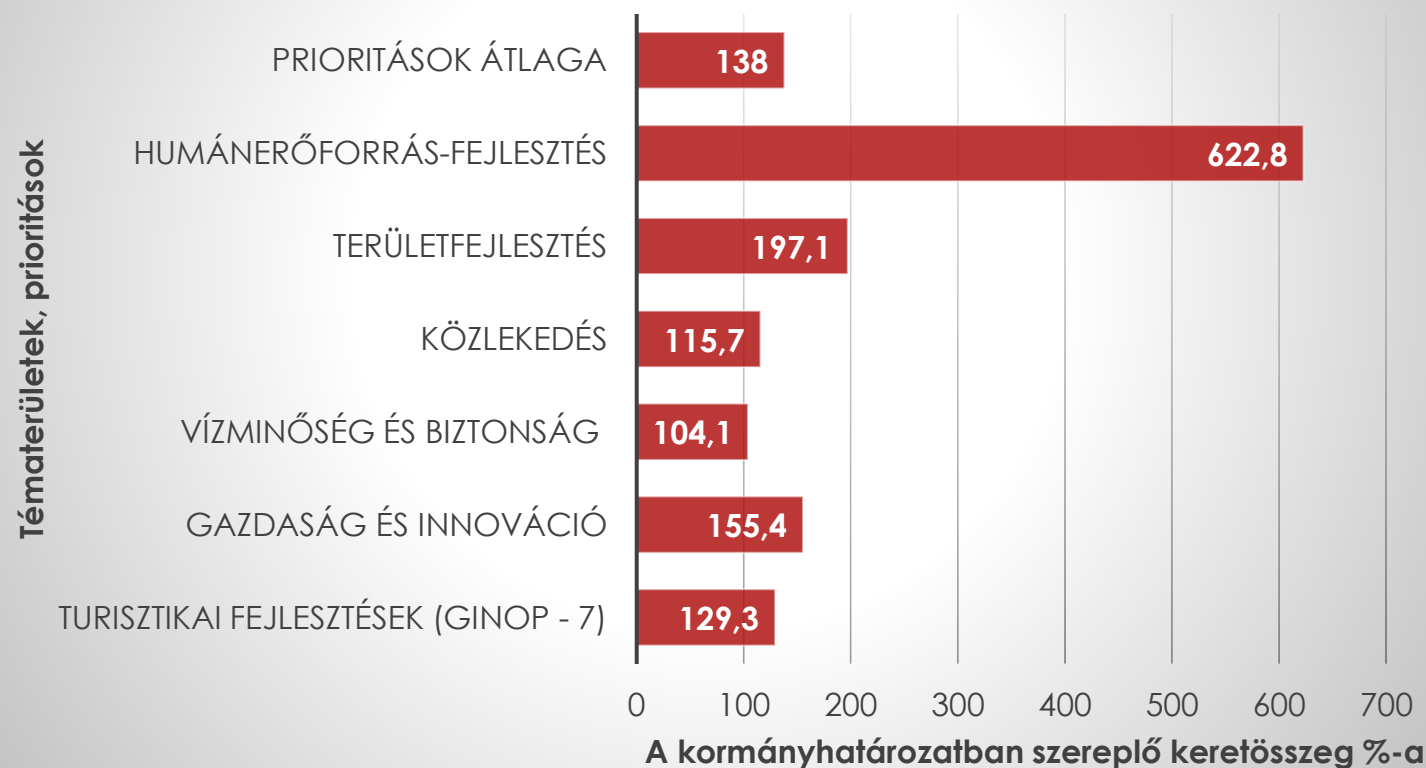
- ▶ 1896 nyertes pályázat, 471 Mrd Ft kifizetett támogatás (ERFA + ESZA)
- ▶ EMVA: 73 mrd Ft
- ▶ Turisztikai (elsősorban GINOP 7) pályázatok felülreprezentáltsága
- ▶ Az országos átlagnál jelentősebb a sikertelen/visszautasított pályázatok aránya
- ▶ Pályázatok kétharmada parti településről érkezett be
- ▶ 20 település teljesen inaktív!
- ▶ Az egy lakosra jutó kifizetett támogatások országos átlagának 173%-a – egy NUTS-2 régió, vagy megye sem közelíti meg ezt az értéket!
- ▶ Meghatározó a nagyprojektek szerepe – IKOP erőteljes torzító hatása!!
- ▶ A 1861/2016. Kormányhatározat pénzügyi (túl)teljesülése

A 1861/2016. kormányhatározat megvalósításának néhány jellemzője

Megítélt támogatások (mrd Ft) időbeli alakulása

Kifizetett támogatások a kormányhatározatban rögzített keretek százalékában

Hazai források – Magyar Falu Program, BFT támogatások

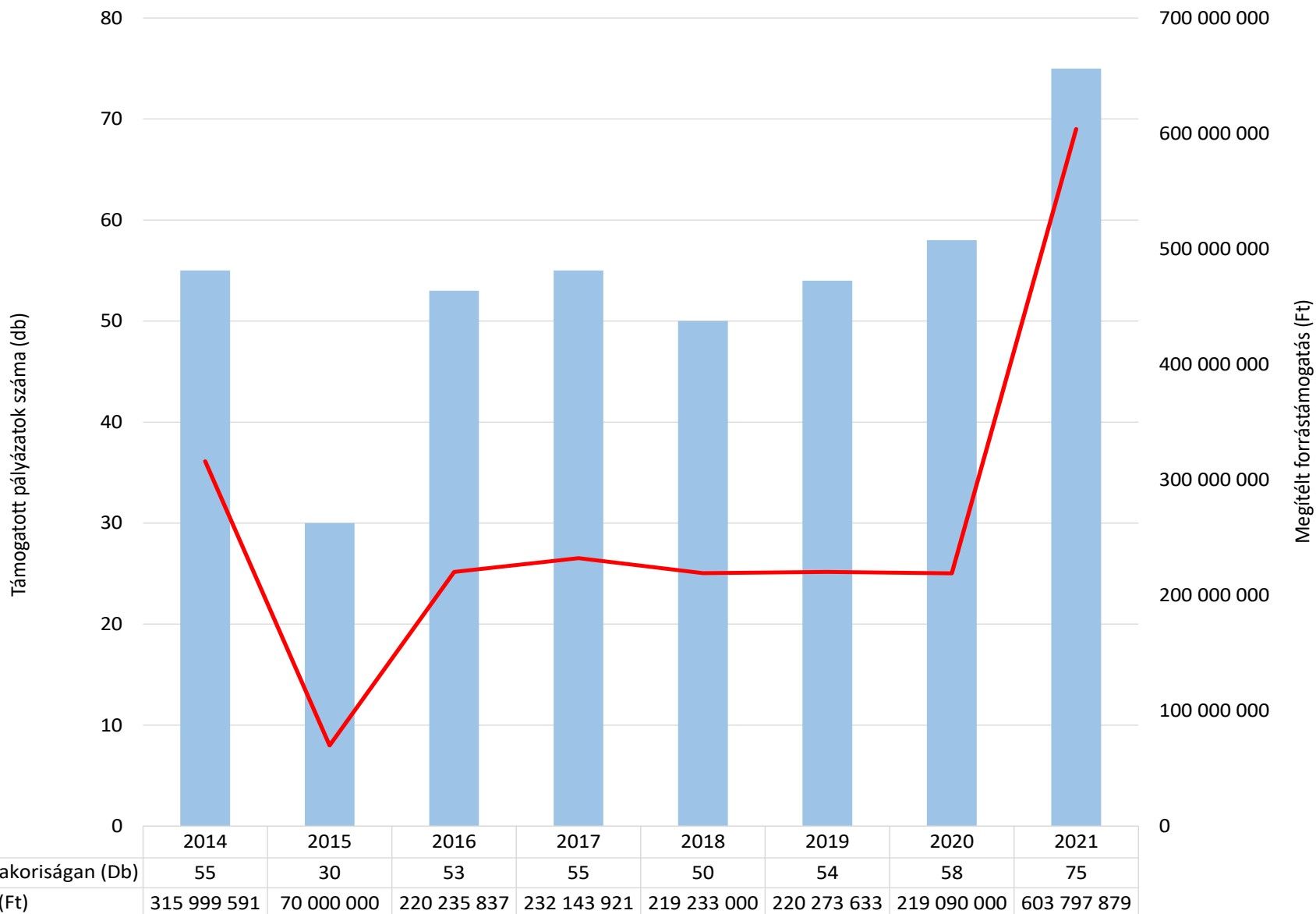
Magyar Falu Program

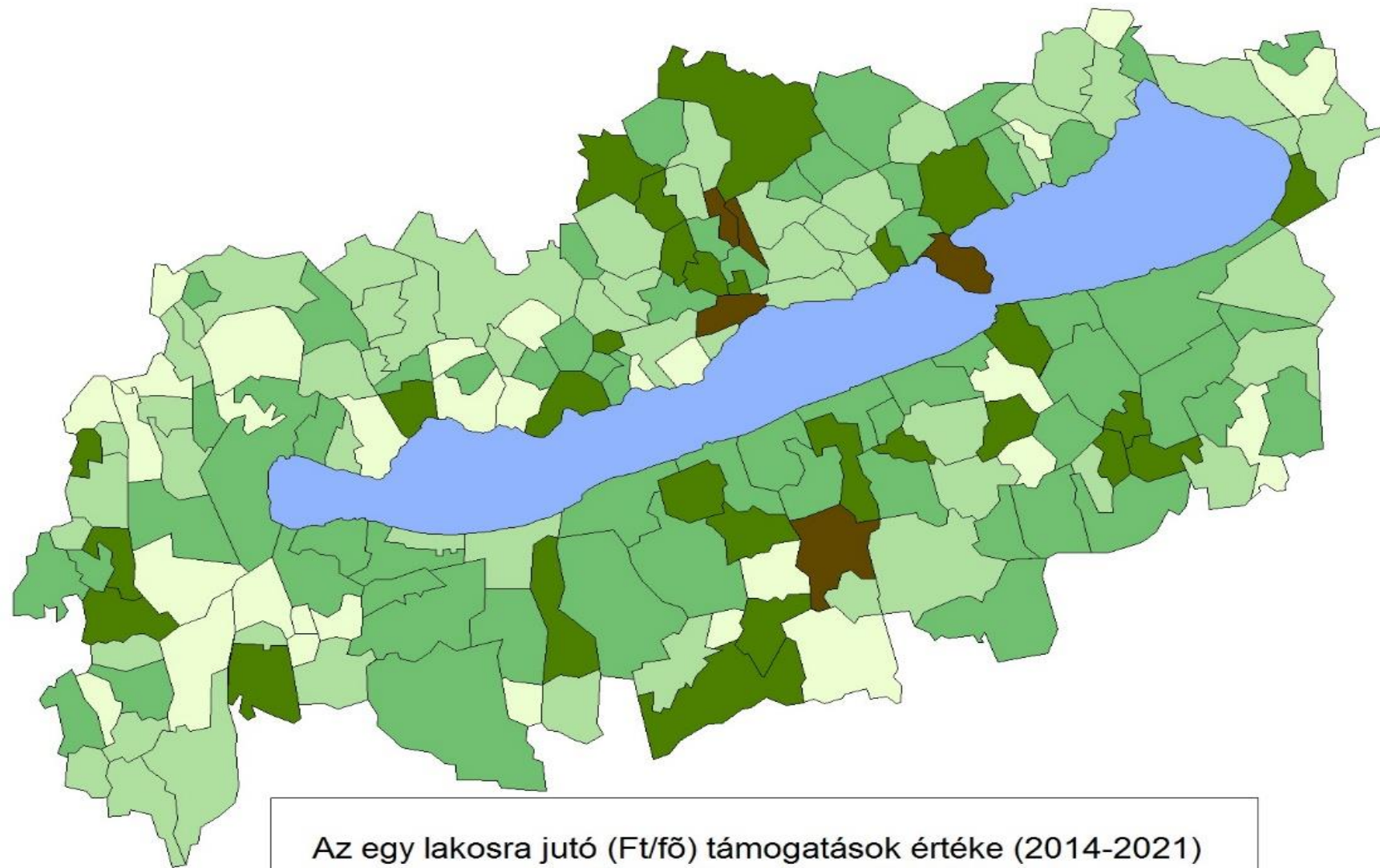
- ▶ 172 jogosult BKÜ település mindegyike részesült MFP forrásban
- ▶ 2019 – 2022 I. negyedévig 12,4 Mrd Ft támogatás
- ▶ A parti települések és a 2000 lakos fölötti települések felülreprezentáltak, támogatások összegében – de az egy lakosra jutó támogatásokban az aprófalvak emelkednek ki

BFT támogatások (2014-2021) összértéke: 2,1 mrd Ft

- ▶ Az egy lakosra jutó értékek szerint az aprófalvak a fő kedvezményezettek
- ▶ Döntően kisléptékű településfejlesztés (néhány milliós nagyságrendű projektek)

A BFT támogatások gyakorisága, és a kihelyezett támogatások összege évenként

Kérdőíves felmérés az önkormányzati vezetők körében

- ▶ 2022. nyár – kora ősz
- ▶ 180 tervezett interjú - 160 megvalósult, 96% polgármester válaszadó
- ▶ Kérdezőbiztosok: ügynökségi munkatársak – kapcsolattartás!

Célok:

- 1, adathiányos térségi jelenségek feltérképezése
- 2, korábbi adatfelvételek utánkövetése
- 3, egyedi/önálló kutatásokhoz adatok/információk (pl. térségi folyamatok megítélése)
- 4, fejlesztéspolitikai döntéselőkészítés megalapozása (fejlesztési igények feltárása, pályázati/intézményrendszer véleményezése)

Fejlesztéspolitikai folyamatok és hatásaik megítélése

- ▶ A fejlesztéspolitikai eredmények és közvetett hatások értékelésében fő differenciáló tényező a Balaton-parttól való távolság!
- ▶ A balatoni érdekkonfliktusok a háttértelepüléseken szinte láthatatlanok
- ▶ A térségi intézményrendszerrel elégedettebbek a háttértelepülések – de az érdektelenség is nagyobb!
- ▶ A községekben szignifikánsan elégedettebbek a helyi szükségletekre adott fejlesztéspolitikai reakciókkal, mint a városokban
- ▶ Balaton-törvény kétes megítélése!

3.2 Az elmúlt öt évben a Balaton térség fejlődése határozottan jó irányt vett.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Teljesen egyetértek	49	30,6	30,6	30,6
	Inkább egyetértek	67	41,9	41,9	72,5
	Inkább nem értek egyet	24	15,0	15,0	87,5
	Egyáltalán nem értek egyet	15	9,4	9,4	96,9
	Nem tudom	5	3,1	3,1	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

3.2 Az elmúlt években a korábbiakhoz képest nagyobb számban alakultak ki érdekkonfliktusok a Balaton térségében.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Teljesen egyetértek	30	18,8	18,8	18,8
	Inkább egyetértek	48	30,0	30,0	48,8
	Inkább nem értek egyet	17	10,6	10,6	59,4
	Egyáltalán nem értek egyet	23	14,4	14,4	73,8
	Nem tudom	42	26,3	26,3	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

3.2 Összességében a magyarországi fejlesztéspolitika kellő érzékenységgel reagál a helyben jelentkező kihívásokra.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Teljesen egyetértek	23	14,4	14,4	14,4
	Inkább egyetértek	59	36,9	36,9	51,3
	Inkább nem értek egyet	42	26,3	26,3	77,5
	Egyáltalán nem értek egyet	27	16,9	16,9	94,4
	Nem tudom	9	5,6	5,6	100,0
	Total	160	100,0	100,0	

A balatoni területfejlesztés kulcsszereplői

- ▶ A válaszadók **negyede** szerint valamely **országgyűlési képviselő** a Balaton egészségének fejlesztése szempontjából a kulcsszereplő
- ▶ A Balaton fejlesztése kapcsán kulcsszereplőként leggyakrabban említett személyek név szerint: dr. Bóka István, dr. Navracsics Tibor
- ▶ A **települések forrásszerzése** szempontjából **kulcsszereplő az országgyűlési képviselő – a válaszadók kétharmada szerint!**
- ▶ Intézményi szinten a kulcsszereplő a Balaton Fejlesztési Tanács a válaszadók szerint – valóban így gondolják?
- ▶ **Kormány és minisztériumok, valamint MTÜ** kiemelt szerepe – a válaszadók több mint fele szerint **itt dőlnek el a Balatonnal kapcsolatos fontos kérdések!**

Terepi tapasztalatok

Fejlesztéspolitikai dimenziók:

- ▶ **MFP népszerűsége; egyszerűség, rugalmasság**
- ▶ Bizonyos településkörben a Magyar Falu Programnak nincs versenyképes alternatívája
- ▶ Önerő hiánya!
- ▶ Partnerségre való hajlam, párbeszéd-készség csökkenése, passzivitás, ötlet hiány?
- ▶ Térségben való gondolkodás hiánya!

Új kihívások:

- ▶ Trendforduló a népességfogyásban?
- ▶ Közüzemi infrastruktúra kapacitásai és állapota
- ▶ Zártkertek benépesülése
- ▶ Önkormányzati feladatellátás, közzolgáltatások működtetése, településüzemeltetés!
- ▶ Régió belüli polarizálódás veszélye

Tágabb kontextus...

- ▶ Közigazgatási határok elválasztó szerepe – hálózatos projektek, települések közötti együttműködések hiánya
- ▶ A területi középszint monitoring tevékenysége – nem csak a nagy képet látja!
- ▶ Kiemelt feladat lehet a települési szint és az alsó középszint motiválása és bevonása – van-e ennek bázisa?
- ▶ Kiemelt térségi tanácsok működésének legitimációs forrásai az önkormányzatok lehetnek – de ennek érvényesítéséhez nem csak források kellene!
- ▶ A takarékosabb, erőforrás-hatékonyabb fejlesztéspolitika – partnerség, governance szemlélet erősítésének igénye!

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Elérhetőségek:

karoly.fekete@balatonregion.hu

20/412-6565